Taxa poştală plătită în numerar
conf. aprobării Nr. 36474/1941

# GAZETA TRANSILVANIEI

On. Biblioteca Universităţii (2 exempl.) SIBIU 2317

PROPRIETARĂ: ASOCIAŢIUNEA „ASTRA" BRAŞOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea unui comitet de redacţie.
Atelierele tipografiei „Astra" Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA 1838 ŞI SFINŢIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI GH. BARIŢIU DE ATÂŢIA URMAŞI, ÎN FRUNTE CU MUREŞENII

REDACŢIA ŞI A... BRAŞ...
B-dul REGELE FERDINA... 513
Abonamentul anual lei 300 Aut... lei 60
Anunţuri şi reclame după tarif.

Nr. 29 Inreg. Trib. Braşov S. II No. 6. II. 71/942 Miercuri 14 Aprilie 1943 Anul 106

## Sibiul românesc

de **V. Branisce**

Sibiul a trăit două zile de înălţare sufletească. Istorica cetate a atâtor afirmări naţionale din trecut şi-a deschis larg porţile, pentru ca în cadrul unei reuniuni medicale, prezidate de ministrul sănătăţii, Profesorul Dr. P. Tomescu, să adăpostească pe reprezentanţii celor mai însemnate instituţii medicale ale Transilvaniei.

Importantele consfătuiri şi interesantele conferinţe care au avut loc din acest prilej au scos în evidenţă aspectul universitar al Sibiului, care din jalnica toamnă a prăbuşirii hotarelor noastre găzdueşte pribeaga universitate Regele Ferdinand.

Când treci în revistă frumoasele institute medicale, clinicile şi aşezămintele nou înfiinţate, ţi se pare de necrezut că în timp atât de scurt şi în condiţii atât de tragice, oraşul acesta a fost în stare să primească şi să ocrotească vieaţa nouă şi clocotitoare pe care i-a adus-o avântul vieţii universitare.

Şi totuşi, fenomenul nu trebue să ne mire. Intensitatea de trăire românească, pe care ultimele evenimente i-au dat-o Sibiului, se încadrează perfect cu tradiţia oraşului. *Acesta este aspectul adevărat al Sibiului.* Nu icoana ce ne-a lăsat-o în cele două decade de după unire, când împrumutându-şi un vădit colorit străin, oraşul lâncezea mai mult decât trăia aievea, din punct de vedere românesc.

Dar se vede că subt spuză mocnea un foc nestins. A fost de ajuns ca un vânt să scurme cenuşa şi flăcările s'au înălţat jucăuşe.

Latentă ieri această vieaţă românească se afirmă iarăşi cu întinerită intensitate. Iar în fruntea acestor mişcări se găsesc în mare parte tot oamenii de ieri. Se găsesc acei ce acum douăzeci şi mai bine de ani, cu avânt şi dragoste de ţară neprecupeţită au aşezat temeliile Universităţii Daciei Superioare.

Un destin aprig le-a hărăzit soarta de a vedea prăbuşindu-se peste noapte munca lor întreagă. Dar, întocmai ca legendarul meşter Manole, sacrificându-şi în ziduri ce aveau mai drag pe lume — rostul fiinţei lor — ei au ridicat în Sibiu un nou lăcaş de închinare al sufletului românesc.

In sala festivă a Universităţii sibiene am desluşit cu profundă emoţie cea dintâi pleiadă a profesorilor universităţii din Cluj. Şi azi, ca odinioară, la datorie. Doar rândurile erau mai rare. Doar tâmplele le erau ninse de ani. Doar locurile studenţilor de altădată erau împlinite cu vieaţă tânără, clocotitoare.

———

## Să nu dea Dumnezeu cel Sfânt...

de

**ION COLAN**

*Titlul acestor însăilări pe marginea unor fapte petrecute sau presupuse, poate fi considerat şi optativ, dar şi fixare la teren, defensivi pregătiţi pentru orice surpriză.*

*Nu vizăm pe nimeni. Ne regrupăm doar gândurile provocate de nelămurite temeri şi, foarte cinstiţi în atitudinile de până acum, lipsite de echivocuri, aşa am vrea să rămânem până la sfârşit.*

*Reliefând virtuţi atutentice româneşti, poate am dat impresia că ne încredem într'un destin ce ne va duce la împlinire, numai fiindcă suntem depozitarii acestor virtuţi.*

*Poate am lăsat unora iluzia, că făcându-ne datoria întreagă la Est, aşteptăm blajini să ni se servească idealul, împlinit gata, în cadrul unor festivităţi de încheiere, drept răsplată că ne-am împlinit funcţia de apărători ai civilizaţiei europene, punând în front tot ce aveam.*

*Mai întâiu noi nu suntem prezenţi pe frontul de Est ca să aşteptăm răsplăţi dela cineva, sau compensaţii dela altcineva. Cine crede că vărsăm sângele cu vadra ca din numărul crucilor să facem aritmetică de zaraf, se înşală.*

*O socoteală totuşi facem.*

*Examinând, cantitativ şi calitativ contribuţia României în războiul împotriva năvălirii mongole din Răsărit, toată presa europeană — amică sau mai puţin amică — este unanimă în a recunoaşte că Latinii dela Dunăre şi Carpaţi — Valahii aceştia care nu sunt slugi cum unor istorici de autentică esenţă mongolă le place să spună — şi-au dat o contribuţie care urmează imediat după a Germaniei.*

*O spun, fără să le-o cerem, dar chiar dacă n'ar spune-o, noi putem face dovada oricând şi oricui.*

*Am prezentat noi pentru asta cuiva nota de plată?*

*Nu, pentrucă n'avem sânge de vândut.*

*Plătim, însă, boieresc, preţul pământului nostru.*

*Pentru Basarabia şi Bucovina pe de o parte şi pentru ca în Apus, pe de altă parte, ţăranul să-şi poată lucra pământul în tihnă, muncitorul industrial să-şi vadă de meseria lui, intelectualul creator să creeze, arhitectul să înalţe palate, etc., etc. Că de n'am fi avut noi, Valahii, aici la gurile Dunării, această funcţie, apoi multe din câte sunt în Apus, n'ar fi aşa cum sunt.*

*E clar.*

*In grozava încâlcerare noi n'am stat să cântărim dacă şi întrucât şi alţii fac ce facem noi. Faptul ar putea să nu ne intereseze, socotind că fiecare se consideră european numai în măsura în care într'adevăr e; el în aceeaşi măsură înţelege să se şi sacrifice.*

*Este doar aşa de limpede că îndemnul de a-ţi măcina feciorii în stepe calmuce nu poate fi prezent în sufletul celui ce se simte mai apropiat de continentul agresor, decât de continentul care se apără.*

*Iată pentru ce, din acest punct de vedere, problema nefiind nouă, nu ne interesează.*

*Ar fi cu totul altceva, dacă îndureratei noastre omenii puse în atitudinea rezervată pe care am adoptat-o, i s'ar răspunde cu pretenţii teritoriale bolnave. Este drept că nu avem cunoştinţă oficială de aşa ceva, dar, ca să dăm un exemplu, demn de o foarte serioasă examinare clinică, ce răspuns ar putea da ţara dacă s'ar trezi într'o bună zi din partea Calmucilor, sau a altei naţii, cu pretenţiuni asupra Moldovei până la Siret, subt motiv că ar exista câteva familii calmuce pe la Săbăuanii Romanului?*

*Şi de ce natură ar fi rezerva pe care ne-am impune-o — păstrată cu sfinţenie până azi — dacă cineva ar veni şi ar cotcodăci ceva despre Valea Prahovei, justificându-şi pofta de aur negru pe motiv că Dumnezeu n'a ascuns în pământul lui asemenea bogăţie?*

*Şi pentrucă pofta vine mâncând, ce-am putea răspunde vreunui mâncăcios, dornic de o prelungire a coridorului văii Prahovei până la Marea Neagră?*

*Oamenii pot zâmbi citind asemenea exemple; şi pe drept cuvânt.*

*E ca şi cum noi am suspina după o ieşire la Marea Adriatică prin Fiume.*

*Ne-a rămas însă în colţul gurii zâmbetul amar al altor asemenea exemple, socotite pe atunci absurde, ca şi cele de azi. Nimeni n'ar fi crezut că aşa ceva mai poate fi posibil.*

*Şi a fost.*

*Iată pentru ce avem obligaţia să nu lăsăm nimănui iluzii asupra celor ce vor urma.*

*Căci prea mult n'avem de ales; sau se lichidează pericolul din Est şi atunci ne vom spune cuvântul într'o problemă care ne apasă azi sufletul; sau nu se lichidează, şi atunci diferiţii Calmuci să nu-şi mai piardă vremea cu proiectul de-aşi întinde stăpânirea în planeta Marte. Vor fi lichidaţi şi ei, e sigur.*

*

*Noi n'avem divizii camuflate pentru scopuri seculare sau milenare, sfinte sau mai puţin sfinte. Dar avem un neam care poate da oricând atâtea divizii care să trezească la realitate pe eventualii calmuci. Când nu ne-a fost nouă teamă de un războiu dus la mii de kilometri depărtare de ţară, cum o să ne înspăimânte ipotezele verbale ale pretendenţilor la Săbăuanii Moldovei?*

*Decât — fiind vorba de o boală — până va ajunge cazul pe masa de operaţie, cuminte este să întrebuinţăm toate mijloacele profilactice.*

*De unde se vede că titlul acestui articol n'are nimic ameninţător în el, cum ar fi înclinat să creadă cel cu musca pe căciulă.*

*Nu-i decât avertismentul răbduriului Ion care ars odată cu ciorbă, astăzi, mai neîncrezător, suflă şi în iaurt.*

———

FOILETONUL „GAZETEI TRANSILVANIEI"

## Un act semnat de Avram Iancu

de **Nicolae Albu**

Pentru a ilustra spiritul de dreptate — care e şi un indiciu de superioritate morală — şi înalta înţelegere a dramei omeneşti, la Avram Iancu, au fost povestite multe din atitudinile sale de cei care l-au cunoscut personal, mai târziu, istorici ai evenimentelor din 48/49, de care nu poţi vorbi, fără a nu te gândi la Regele Munţilor. Am scris altădată despre raportul ce a existat între Avram Iancu şi tânărul teolog Vasile Moldovan. Dacă numele lui apare mai rar în cronica de dârză răscolire românească, cum a fost revoluţia condusă de Iancu, este o singură cauză: el, alături de Alexandru Boier, făcea mai mult pe secretarul acelui „comandament militar" — şi politic — din jurul marelui căpitan. Decepţionat, de altfel, ca toţi marii conducători şi tribuni ai Românilor — deşi el încă nu ajunsese să fie pălmuit, ca Iancu, în temniţa Bălgradului, la 1852 — de „recompensa" dureroaselor jertfe aduse pentru casa de Habsburg, s'a retras în lumea satelor (Chirileu), ocupând un modest post de jude cercual (Gilău), iar în urmă la Diciosânmărtin. Ne-am propus să dăm la lumină câte un preţios „petec de hârtie", evanghelice pagini pentru sufletul românesc, din anii 1848/49 şi cei următori, în care Românii ardeleni câştigau, prin lupte grele, libertatea şi drepturile unui neam sugrumat 500 de ani.

Păstrăm originalul unei „Exmisiuni" (Delegaţie) dată de Avram Iancu, lui Vasile Moldovan, Alexandru Grama şi Alexandru Boeriu, pentru a ancheta cazul cu aprinderea Zlatnei, de către Români, fapt întâmplat în ziua de 24 Iunie 1849. Publicarea ei o socotim nu numai ca valoare documentară istorică, ci şi o contribuţie la conturarea personalităţii marelui erou.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

# INSTANTANEE

## Constanța de Beverley

Intrând întâmplător în casa unor creștini, mi-am răzimat ochii — cum fac de obiceiu — pe icoanele de pe pereți. Spun și ele ceva, spun mult chiar din viața oamenilor care locuiesc în casă. Preferința pentru un peisaj sau pentru altul, poza unui portret, subiectul cutărei compoziții etc., poartă pe ele invizibil polenul sufletului ce sălășluește sub același acoperemânt cu ele. Pe ce-ți odihnești mai bine ochii dacă nu pe un tablou? Sunt tablouri care povestesc, cum există de fapt și povești care zugrăvesc tablouri. Pictorul sau scriitorul acestor povești și icoane a pus — să știți — suflet din sufletul lui în ele. Celelalte, care n'au proprietatea pomenită mai sus, sunt mii de fabricații.

In casa unde am intrat acum câteva zile erau atârnate pe pereți vreo două peisaje ce înfățișau scene de vânătoare — probabil cineva dintre ai casei, sau vreun bunic plecat de mult în lumea drepților, fusese pe vremuri vânător. Intr'o ramă foarte modestă am zărit o copie și m'am apropiat s'o văd mai bine. O fată frumoasă și tânără, îmbrăcată într'un costum de paj, stătea în mijlocul unei încăperi boltite și întunecoase. Cătușele zăceau aruncate la picioarele ei. In fața ei, într'un jeț de piatră, pe a cărui spetează masivă era sculptat un craniu iar deasupra crucea Mântuitorului, stătea un călugăr bătrân și orb având de o parte și de alta câte o călugăriță. Cea din dreapta, femeie în vârstă, ținea pumnul încleștat și ochii ei privea asupra fetei în costum de paj, cu mânie și neîndurare. Cealaltă, mai tânără, purta pe față expresia curiozității. Cinci călugări având în mâni târnăcoape și lopeți, așteptau în penumbra pivniței. Cele două femei în rasă și bătrânul orb din jeț erau — după toate semnele — judecătorii.

Intrebând pe-ai casei despre ce era vorba, nu mi-au putut spune. Era povestea tristă a frumoasei Constanța de Beverley, călugăriță într'o mănăstire din Scoția, poveste ce s'a petrecut în timpul războiului dintre Enric al VIII-lea și Iacob al IV-lea al Scoției. Constanța, îndrăgostită de conducătorul oastei engleze, Marmion, și-a călcat jurământul și fugi într'o noapte din mănăstire. Un timp scurt trăi fericită în casa iubitului ei, trecând drept paj al acestuia, pe urmă părăsită de omul pentru care jertfise ea tot, fu adusă în fața tribunalului mănăstirii ca să-și primească pedeapsa. Mare și neînduplecată era puterea unui astfel de tribunal atunci, în secolul al XVI-lea. Constanța de Beverley, încă tot în costum de paj, știa aceasta. Nu încercă cu niciun cuvânt să trezească mila judecătorilor ei. Sta dreaptă în fața lor și resemnată. Pentrucă iubise un om, avea să fie zidită de vie în subsolul acelei mănăstiri. Călugării cu târnăcoapele așteptau să le vie rândul de-a intra în activitate. Așteptau sentința care se dădea în numele Aceluia care a iubit mai mult pe oameni.

**Ecat. Pitiș**

# Spicuiri

## din dicționarul greșelilor noastre de limbă

de **Ax. Baneiu**

XLIX

Alte specimene de construcții care nu țin seamă de firea și de pravilele limbii.

„Oameni cari *se doresc după* un program de realizări practice" (Nae Ionescu în Cv. an III. nr. 459, p. I, foil. c. I.)

Construcție trasă pe calapod german (Sich sehnen nach etwas). Românul *dorește ceva, duce dorul cuiva, la ceva; se dorește undeva, cumva.* Iar când se dorește, totuși, *după* ceva, prepoziția *după* o întrebuințează pentru exprimarea unei circumstanțe de loc (Ex. în cazul unui bombardament, mă doresc *după un zid* puternic de beton armat).

* * *

Tot construcție germană e și: „Cutare lucru îmi place *mai bine* sau *mult mai bine* decât cel pe care-l am eu (Es gefällt mir *besser* sau *viel besser* als...) Expresie trecută și în limba maghiară (*jobban*—sokkal *jobban* tetszik), unde încă tinde să scoată din uz expresia autohtonă: *inkább* tetszik, cum tinde să elimine din limbajul nădrăgarilor noștri pe băștinașul: *îmi mai place* sau pe cele de felul: *îmi place mult*, cu gradațiile sale: mai mult, foarte mult, mult mai mult (tare) decât...

* * *

„Țarul (Alexandru III) n'a simțit nici o simpatie *la* regimul republican din Franța" (Cr. 28 IV, 1936, p. 17, c. I.)

Nici noi nu putem simți, oricât am voi-o, vreo simpatie *pentru* astfel de condeie.

* * *

„*Prin raport la* politica internă acuzațiile ce se aduc d-lui T. sunt formulate astfel:..." (Cv. 10 II 1928, p. I. c. 3).

Românul zice: *privitor la, relativ la* politica internă, *în privința, subt raportul* politicii externe.

* * *

„Gardienii publici... alcătuesc un corp militarizat, căruia îi cade sarcina *a veghia la* ordinea și siguranța publică" (Cv. 9 VI 1932 p. 2, c, 4).

Franțuzism (veiller á). Românul veghează *la* capul unui mort, *la* un post înaintat de observație, dar când e vorba de ordine, siguranță, liniște... veghează *asupra* lor, sau stă de veghe pentru păstrarea (menținerea) ordinei, siguranței, liniștei publice. Prep. *la* o întrebuințează pentru indicarea *locului* unde veghează.

* * *

Un gânditor, cu capital limbistic de împrumut, spune cetitorilor săi români:

„A. P. s'a impus prin conduita sa curtenitoare, față de toți cei cari *îl apropiau*" (Dim, 12 VIII 1935, p. 19, c. 7). Va să zică: de toți cei care îl împinpingeau dela spate ca să-l apropie (De cine? - nu ni se spune) Căci, în românește, acesta e înțelesul frazei. Nu pe acesta a intenționat însă să i-l dea autorul, ci pe cel pe care Românul îl exprimă așa... față de toți cei care *se apropiau de el.*

Și dacă ramuri bat în geam
Și se cutremur plopii,
E ca în minte să te am
Și'ncet *să te apropii* (tu de mine)

spune Eminescu. Iar Vlahuță:

„Treci zi, treci noapte-*apropiete moarte*". Nu: Și 'ncet *să mă apropii*, nici: *apropie-mă moarte* (tu pe mine). Deși forma versului n'ar fi suferit nimic prin această înlocuire.

Decât, atât Eminescu, cât și Vlahuță aveau sentimentul răspunderii pentru ceeace se numește „tezaurul" unui neam, limba lui, cu studierea căreia se trudiseră ceva mai multișor decât improvizatul scriitor și grăbitul colaborator al menționatului ziar.

* * *

„In 1922 Evreii ruși au fost salvați grație Statelor-Unite și compatrioților *locuind străinătatea*", cuvintează un alt plămăditor de limba în N. Rom. dela 1 X 1932, p. I, c. 7. Iar un „partizan" al acestuia ne spune (în Cv. dela 17 III 1928, p. 4, c. 7) că „D. T. trebuie *să păstreze* încă câteva zile *camera*". Cum s'o păstreze: rece, caldă, curată? — nu ni se spune.

In fine, în Frontul Rom. dela 2 V 1935, p. I, c. 5, ni se relatează: Conducătorii *au urcat trenul* și au plecat spre Zürich". *Unde*-l vor fi urcat și cu ce mijloace, iarăș nu ni se spune.

Când te gândești în altă limbă decât cea în care scrii, aci ajungi: *să locuești străinătatea*, (și, în consecință: *țara X, orașul Y, satul Z*); dacă ești bolnav, *să păstrezi camera*; să nu te mai urci *în* mașină, *în* căruță, *în* tren, ci *să urci mașina, căruța, trenul*, fără să te mai preocupe sensul frazei astfel construite.

Suntem curioși să știm: cum se vor fi exprimând acești procopsiți mânuitori de *stilouri* când, în adevăr, e vorba de urcarea unei mașini, căruțe etc. pe povârnișul unui deal?

* * *

De câte ori mi se poticnește simțul limbii în construcții de felul celor înșirate aci, îmi răsare în pervazul amintirii figura unui lt.-colonel din fosta armată austro-ungară. Deși român de origine — îl chema Aldea, dar iscălia Algya — petrecându-și viața tot între străini, românească lui era o traducere verbală a expresiilor și construcțiilor germane. Când îl durea capul, avea „*cap de durere*" (Kopfschmerzen), iar din armată „*a călcat afară*" (ausgetretten) ca să se poată bucura și el de câțiva ani de odihnă. Ș. a. m. d.

Atunci, făceam mare haz de românească moșită nemțește a lt.-colonelului nostru, stabilit pentru o vreme la Sălișteș (jud, Sibiu). Azi însă, comparând-o cu românească Jeanilor, turnată în matrice străine, mai ales în cele ale limbii franceze, îmi pare mai puțin caraghioasă decum îmi apărea atunci.

Și cine citește sau aude construcții ca acele citate mai sus, nu se va mira de aceasta.

# „Detunata"

*A țâșnit măreață și îngrozitoare în negurosse vârste, din străfunduri de măruntaie ale pământului, împlasă cine știe de ce dor aprins de slavă și lumină. A străpuns stăvilarele și a înfruntat fierbinte înaltul, sânge de piatră, vărsat pentru o istorie de mai târziu a lumii. Așa au găsit-o cele dintâi începuturi. Incremenită și aspră ca un surâs de amarnică izbândă, înfiptă hotărît și dârz, nu pentru a împune și sfida, ci pentru a atrage luare aminte.*

*Din negura clocotindă a sufletelor pe care nu le pot învinge clipele sterpe ale veacurilor goale, a răsărit aevea o altă Detunată. Tot colțuroasă, tot aspră.*

*Cei care i-au dat viață s'au întors în munți s'o plămădească lângă caznele istoriei. Acolo, destinul nu-ți mai dă vreme să gândești. Fiecare ceas înseamnă sau izbândă sau înfrângere.*

*Lângă Detunata veacurilor de piatră, astăzi se ridică una a visului, în care cei ce grăiesc, au poruncă dela Craiul: „Eu plec în munți"...* **Focul era prea încins să-l mai poată potoli. Și vorbele sterpe dureau. Ortacii, slujitori ai slovei, nu s'au putut împotrivi sângelui.**

*Pe cea dintâi Detunată Moții au cunoscut-o, au îndrăgit-o. Era ca și sufletul lor, cu văgăuni și soare, neînduplecată și amarnică. Lângă ea s'au simțit întotdeauna prea mari, ca să mai poată râde. Aici i-a găsit vremea, aici i-a lăsat când s'a urnit să treacă mai departe. Numai el au putut prinde rădăcini pe stâncile goale.*

*A doua „Detunată" încă n'are început în ceasurile de minune ale țâșnirii. Acolo de unde pornește, focul arde fără să se mai poată desluși de când. De câte ori n'a încercat să spargă pojghița, să năvălească tânără și aprigă. De câte ori n'ar fi înspăimântat vremea prea șubredă, de câte ori n'ar fi scuturat din țâțâni crugul.*

*Astăzi, ele se înalță alături; umbrele lor pornesc din istorie și se îndreaptă spre istorie. Asta o pricep toți, și cei cărora nu le cade la inimă. Moții căznesc azi pe două Detunate. Amândouă sunt ale lor, bucurii deopotrivă și îndemnuri. Peste una stăpânesc duhurile și slăvile albastre ale cerului. Peste cealaltă pildele și furtunile din inimile celor ce-o scriu și-o fac poruncă și cuminecătură. Dar amândouă sunt înfrățite prin același destin: Neamul și Moții..*

*Mâne, când va fulgera din nou veacul, se vor ridica cutezătoare și chemând vremurile întru întâmpinarea veșniciei, din ele glas de proroc va mai chema:*

*Când Popa Balint urcă baricade,*
*Ești gata măi? Noa hai!*

**Lucian Valea**

*Exmisiune!*

„După acăreia tenere trimit la Buciumani de Comisari impoteriți: pe D. Basiliu Macariu Moldovanu, Alexandru Grama și Alexandru Boeriu, spre a cerca liberi după sensul legilor humanității și patriotice, după aceia cari(i) au fost capii crudelității și a varvariei patrate în orașul Zalathna, dându-le și asistența militară spre a putea sta în contra contumației oricăreia, și ca pe cei ce vor ieși de vinovați de loc să-i poată aresta.

Punctele capitale ale cercării vor fi tot ce se cuprinde în ordinele susînsemnate, ad:

1-a Ieșit-a fost dușmanul din susnumitul oraș? și de a ieșit,

2-a Pentru ce au îndrăsnit a apriade? și dacă au aprins

3-a Cine a aprins? Nu s'au întâmplat aprinderea ținând focul din puște cu dușmanul?

Cine au îndrăsnit a păta caracterul național cu cruzimi neauzite, omorînd tocmai și pe confrații noștri Români și jefuindu-i în mod barbar?

Centurionul local va fi dator cu ascultare, și la porunca susnumiților Domni Comisari de loc va fi dator a aduce înainte pe acela, care, după mărturisirea mărturiei va fi chemat, îngrijind totdeodată, ca de pe cei ce vor ieși vinovați să tragă diurna legală a d-lor comisari câte 2-oi fiorini m. a. pe toată ziua.

Dat în Chimpeni 849, 23 Iuniu

semnat *Avram Iancu*
Prefect. Aur. Gemine

GAZETA TRANSILVANIEI
Fostul local din Piața Libertății

# Sfânta noastră durere

de **Gh. Dragoş**

Vieaţa omenirii este o succesiune de bucurii şi dureri. Atât bucuriile cât şi durerile influenţează hotărîtor firea şi caracterul omenesc. Este un fapt verificat de filosofia populară în sensul că, „nu la bucurie, ci la durere poţi cunoaşte omul mare".

Nu este vorba însă de durerea fizică, exteriorizată prin gemete, vaiete şi lacrimi, ci de durerea sufletească, de marea durere mută, care aprinde flacăra interioară la care se călesc sentimentele înalte, convingerile, încrederea, caracterul şi conştiinţa.

Nimic nu ancorează pe om în realitate şi omenie, nimic nu trezeşte şi nu desvoltă mai mult puterea de rezistenţă şi forţa de creaţie şi de solidaritate, ca durerea. Uneori această durere este chiar necesară unei purificări sufleteşti, ea reprezentând totodată un fericit preventiv împotriva rătăcirilor. In deosebi durerile profunde şi de durată constitue unicul factor de ascensiune în spre culmea echilibrului moral.

Numai dela înălţimea acestei culmi îi este dat omului să îmbrăţişeze vieaţa, în deplina seninătate a minţii şi sufletului său. Numai dela această înălţime neamul omenesc poate privi într'adevăr cu încredere viitorul.

Cine a fost un răsfăţat al sorţii şi n'a trecut prin focul purificator al durerii, acela nu este în stare să înţeleagă sensul adevărat al vieţii. Acela nu este nici demn să-şi îndrepte privirea în spre lumina soarelui, nici capabil să-şi orânduiască năzuinţele şi acţiunile în conformitate cu legile eterne ale binelui şi adevărului.

Dacă Dumnezeu m'ar fi înzestrat cu darurile creaţiunii poetice şi muzicale, cea mai de seamă operă a mea ar fi fost un imn închinat durerii. Aş fi turnat în acest imn atâta expresivitate, atâta putere de pătrundere în minţi şi atâta forţă de vibraţiune a coardelor sufletului, încât o singură ascultare a lui ar fi fost suficientă pentru a înmuia inimile cele mai împietrite, pentru a topi ghiaţa răutăţii şi egoismului.

De sigur că accentul principal l-aş fi apăsat pe acele note ale imnului, care cântă durerea noastră, sfânta durere de totdeauna a Naţiunii române. Fiindcă dintre multele neamuri ale pământului, Naţiunea română se găseşte printre puţinele, care şi-au croit drum în vieaţă subt necurmatele biciuiri ale durerii şi care au reuşit în sfârşit să-şi ridice fruntea spre libertate din baia de foc a durerii purificatoare.

In sufletul fiecărui membru al acestei naţiuni circulă fluidul sacru al durerii lui Decebal şi a căpeteniilor dace din clipa supremului sacrificiu pe altarul libertăţii. In fiecare fibră a sufletului nostru românesc svâcneşte durerea frângerii pe roată a avântului lui Horia, durerea lui Tudor Vladimirescu, durerea lui Iancu, purtată pe cărări tainice de munte şi doinită din fluierul revoltei.

In fiecare din noi trăieşte durerea milioanelor de înaintaşi asupriţi, chinuiţi, storşi de vlagă şi vieaţă pentru satisfacerea unor pofte străine, aici la noi acasă. Prin vinele fiecăruia dintre noi sângele inundează inima şi creierul cu durerea milioanelor de Români, care de atâtea ori în scurgerea veacurilor au fost alungaţi pe căile spinoase ale pribegiei, părăsindu-şi căminuri dătătoare de vieaţă românească şi cimitire păstrătoare de moaşte sfinţite în suferinţi.

Intreaga fiinţă a Naţiunii române este străbătută de fiorul durerilor fierbinţi ale sacrificiilor răsplătite cu ură şi nedreptate.

Acest fior înlănţuie sufleteşte generaţie de generaţie, leagă trecutul de prezent şi viitor; face ca noi să trăim nu numai prin prezent, pentru prezentul şi viitorul apropiat, ci prin îndepărtarea veacurilor ce s'au scurs, pentru veşnicia fericirii Neamului românesc întreg în nesfârşirea veacurilor ce vor veni.

Cine nu este pătruns de fiorul durerii trecutului naţional, cine nu trăieşte decât pentru efemerul azi şi mâne personal, fără să simtă chemarea tainică a idealului spre un poimâne mai bun pentru Naţiunea română, acela trădează o origină străină şi trebue eliminat din comunitatea românească, în orice pătură socială a acesteia s'ar afla. Fiindcă, până nu se va recurge la astfel de eliminări, durerea noastră va fi sortită perpetuării. Deoarece elementele rătăcite întâmplător, în deosebi în păturile superioare, vor continua să-şi organizeze vieaţa şi acţiunile numai sub influenţa reflexelor de dispreţ şi ură atavică faţă de Naţiunea noastră, ţâşnite din străfundurile subconştientului, ale acelui subconştient care creează o singură legătură între intruşi şi Neam: putinţa de parvenire uşoară, de dominare şi exploatare.

Numai prin această curajoasă intervenţie chirurgicală de ordin social-naţional vom putea avea siguranţa că Neamul nostru străbate ultima etapă a durerii sale bimilenare. Mai putem fi siguri că, precum vieaţa se zămisleşte prin durere şi precum primăvara musteşte din îngheţul dureros al iernii, tot aşa viitorul de libertate, unire şi fericire al tuturor Românilor va răsări cu vigoare torenţială din durerea purificatoare a Naţiunii române.

Simt cum îmi clocoteşte în suflet această durere şi cum din clocotul ei se încheagă şi creşte tot mai de cremene optimismul încrederii în măreţia zilelor ce vor veni pentru Neamul românesc. Şi nu mă pot stăpâni să nu preamăresc sfânta noastră durere şi să nu compătimesc pe cei care n'au trecut prin flacăra durerilor purificatoare.

Fiindcă, naţiunile care nu şi-au scris istoria cu literele de foc ale durerii proprii, ci s'au hrănit din durerea altora, acelea nu au dreptul nici să aştepte, nici să ceară ceva dela viitor.

---

## „Din Ţara Cătanelor Negre"

### Intâmpinare

*Pe unde să te mai găsesc, pe unde*
*Pădure care 'n cetină murmuri?*
*Că zările pe-aicea nu-s rotunde*
*Şi nici ca tine nu mai sunt păduri.*

*Cad stânjeneii serii să te-aprindă,*
*Ci eu năuc mai pribegesc pe drumuri.*
*Izvoarele cu flăcări de oglindă*
*Mai trec prin mine ca albastre fumuri.*

*Obraz de taină, Pleşa noastră unde-i?*
*Ca ieri, mai arde 'n vârf vătraiul lunii?*
*Ce s'a ales din limpezimea undei*
*De când ne-a prins viforniţa furtunii?*

*Trudeşte să-ţi aduni din vreme cucii*
*Şi jalea neamului tu n'o mai toarce.*
*Când grei de roduri osteni-vor nucii*
*Pocnind din bici de nuntă ne-om întoarce.*

*Să ne trimiţi întâmpin colăcarii*
*Cu plosci de-argint, că într'altfel nu-i modru,*
*C'om trece cu alai ca ghinărarii*
*Atâţia, câtă frunză 'n tine codru!*

**Lucian Valea**

---

**În jurul portativului**

## Concertul pianistului CONRAD HANSEN

D-l Conrad Hansen face parte din pleiada marilor artişti ai pianului, aşa de numeroşi astăzi în Germania. Desăvârşirea tehnică se uneşte la d-sa cu o pătrundere specială, bazată poate pe afinităţi temperamentale, a spiritului muzicii romantice.

Programul pe care l-a executat în cele două concerte consecutive date la 4 şi 5 Aprilie la Braşov, a fost închinat lui Schumann, Schubert, Chopin şi Brahms. Din interpretarea d-lui Hansen se simte că d-sa trăieşte intens atmosfera acestei epoci pe care o reliefează cu multă căldură şi cu o concepţie personală din cele mai convingătoare. Nicio obiecţie nu poate rezista dialecticei sale strălucitoare, şi fără să vrei te laşi furat de farmecul unui stil care ştie să împletească atât de meşteşugit sobrietatea cu fantezia.

Prin această putere de convingere, d-l Conrad Hansen aduce un real serviciu muzicii romantice germane, mai puţin răspândită în ţările latine, unde muzică romantică înseamnează în primul rând muzica lui Chopin, adică o melodie elocventă, insinuantă, care se adresează direct inimii, fără intermediul intelectului. Romanticii germani sunt mai stufoşi, de un subiectivism mai puţin expansiv; inspiraţia lor melodică e ţinută în frâu de înclinarea către meditaţie, atât de caracteristică poporului german. Schumann şi Brahms mai cu seamă ne par uneori greoi în expresie, cu o formă prea complicată, prea puţin pianistică în amploarea ei mai de grabă orchestrală.

Dacă structura lăuntrică a operelor lui Chopin păcătueşte uneori printr'un exces de subiectivism în care valoarea reală a inspiraţiei nu mai e suficient controlată şi purificată de mâlul sentimentelor prea omeneşti, în schimb forma lor găseşte totdeauna cea mai fericită expresie din punct de vedere pianistic. Toată muzica lui Chopin e gândită şi scrisă în aşa de strânsă legătură cu pianul, ea face un tot aşa de organic cu acest instrument, încât nicio încercare de transcriere pentru orchestră sau alte instumente, nu reuşeşte. Pentru această calitate a ei, atâta cât vor exista pianişti pe lume, muzica lui Chopin îşi va păstra locul, uneori mai mic, alteori mai mare, în preferinţele fiecăruia din ei.

Dar interpreţi ca d-l Hansen ne fac să uităm asemenea procese şi să gustăm deopotrivă calităţile tuturor compozitorilor pe care îi interpretează.

Din Schumann, d-l Hansen a executat prea puţin cunoscutele „*Davidsbündlertänze*", din Schubert, două celebre „*Impromptus*". Din Chopin, d-sa a ales, ca şi Wilhelm Kempff în concertul său de astătoamnă, *Sonata în si minor*, adică una din cele mai sobre şi mai „construite" compoziţii ale autorului. In toate, d-l Hansen a pus aceeaşi îndoită înţelegere, a gândului şi a sufletului, aceeaşi tehnică desăvârşită cu o bogată gamă de sonorităţi şi timbre variate, şi picătura de fantezie prin care interpretarea unui artist încetează de a mai fi o simplă reproducere şi capătă valoare de creaţie proprie.

**Lia Busuioceanu**

---

## Frontieră şi naţiune

Acest subiect l-a desvoltat în cadrele Extensiunei Academice *sâmbătă*, 10 Aprilie a. c., d-l *Gr. Sofronie* prof. universitar din Cluj în sala festivă a liceului „A. Şaguna".

Conferenţiarul, după o privire istorică asupra desvoltării noţiunii de frontieră, se opreşte la înţelesul adevărat ce se întrebuinţează astăzi, când frontiera politică trebue să acopere frontiera etnică.

Adevăratele frontiere trebue să acopere un neam compact, de aceeaşi origine, cu aceeaşi limbă, obiceiuri şi tradiţie istorică.

Pentru realizarea acestei frontiere drepte se recurge astăzi şi la schimbul de populaţie, eliminând din corpul naţiunei toate infiltraţiile străine, care ar putea stânjeni paşnica ei desvoltare.

D-l prof. *Sofronie* aduce puternice argumente raţionale şi de drept, care fac strălucita dovadă, că aspiraţiile neamului nostru sunt drepte şi vor trebui satisfăcute la încheierea acestui războiu, căci la noi extinderea etnică este stabilizată de multe veacuri în bazinul carpato-dunărean, cuprinzând un neam de aceeaşi origine, de acelaşi sânge, cu acelaşi trecut de lupte şi suferinţe şi cu prea puţine elemente străine.

Intrunind toate condiţiunile materiale şi morale, în chip ideal, frontierele noastre de mâne nu pot fi altele decât cele ale adevăratei noastre extinderi etnice...

**I. Urcanul**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

# PREDICI ÎN PUSTIU

## Marele triumf

*Toma a Kempis* (1379—1471), acel scriitor mistic al evului mediu, căruia i se atribue una din cele mai celebre cărţi a literaturii religioase *„Urmarea lui Hristos“* spune: „Scopul omului pe pământ este a se birui pe sine însuşi, a dobândi pe zi ce merge tot mai multă putere asupra sa şi pe fiece ceas a face un pas pe calea binelui“.

Pentru ziua de dumineca, 4 Aprilie, m'am gândit să fac un pas înainte pe calea binelui, ocupându-mă de data asta nu de vitejii răniţi din spitale, nici de şcolile ţărăneşti ale „Astrei“ din satele judeţului nostru, ci de cei mai desmoşteniţi fii ai sorţii, de marii răniţi ai sufletului, de cei ce ispăşesc cine ştie ce greşeală a vieţii lor, [cine ştie ce moment de uitare de sine, cine ştie ce dispariţie temporară a aparatului omenesc aşa de slab de frânare: de cei din penitenciar]. Directorul penitenciarului este un om înţelegător; a încuviinţat să duc cu mine echipa de şezători a Liceului Ind. de fete de subt conducerea atât de inimoasă a d-şoarei Boeriu. Corurile minunate, dansurile naţionale, poeziile: „Mai avem un colţ de ţară“, „Ce frumos e'n ţara mea“, „Invalidul“, „Rondelul râului cu repezi unde“, „Indemn“ declamate cu mult simţ românesc pentru Ardealul cedat de elevele Albu, Manciu, Flămând, Scoarţa, Târtoabă, au stors lacrimi din ochii acelora, care se credeau uitaţi de oameni şi de Dumnezeu.

Subsemnatul am vorbit de „Marele triumf“.

Să crezi că nu mai este nicio nădejde pentru tine şi totuşi să nădăjdueşti; să vezi urgisite asupra ta toate ofensele, toate asupririle, toate nedreptăţile din lume, şi totuşi să iubeşti pe aproapele tău mai mult decât pe tine însuţi; să ai parte numai de pedepse, certuri, duşmănii, persecuţii, răutate şi totuşi tu să fii mereu bun, să ierţi de 70 de ori câte 7; să te vezi mereu urmărit de duşmanii tăi, care te caută şi'n gaură de şarpe să-ţi facă rău şi totuşi tu să le răspunzi cu dragoste, cu iertate, cu bunătate; să fii cel mai nefericit om pe lumea asta şi totuşi tu să împarţi puţină fericire altora; să fii cel mai sărac şi totuşi să ştii să dărueşti; să fii mai mulţumit când dai decât când primeşti, acesta-i marele triumf, poate cea mai de preţ cunună a vieţii tale. E lucru elementar să ţii legile de igienă ale corpului, curăţenia, mişcarea, înfrânarea, etc., căci nu le recomandă numai doctorul ci este şi ordin dumnezeesc: „Corpul tău este templul sufletului“, dar este nespus de greu să câştigi acest mare triumf al sufletului tău. *Pentru munca ta grea însă fără de răgaz, te aşteaptă marele premiu: Coroana fericirii creştine.*

**Dr. M. Suciu-Sibianu**

---

## Militare

Milţienii din oraşul şi judeţul Braşov născuţi în anul 1893—1898 (Contingentul 1915—1920), care au fost prezenţi la **Revizuirea Medicală** din luna Noemvrie 1942, şi au fost găsiţi buni pentru Serviciu Combatant sau Serviciu Auxiliar, se vor prezenta la Cercul Teritorial Braşov în zilele arătate mai jos, la ora 8, pentru a li se completa unele date lipsă în registre.

Cei ce se vor prezenta punctual, vor fi lăsaţi la vatră imediat.

Cei bolnavi netransportabili, nu se vor prezenta.

Prezentarea va avea loc după cum urmează:

Contingentul 1915—1916 în 14 Aprilie 1943,

Contingentul 1917—1918 în 15 Aprilie 1943,

Contingentul 1919—1920 în 16 Aprilie 1943.

---

# Incă o pereche

de **Ion Bozdog**

Mai zilele trecute — pe neobservate — mi-am simţit braţul strâns de o mână ce voia să mă ţină pe loc. Mă 'ntorsei repede şi în semiobscurul serii mă pomenii faţă 'n faţă cu fostul director dela Banca Românească din Târgu-Mureş. L-am întâlnit, în timpul pribegiei, de vreo 2—3 ori pe-aici. Venise să-şi vadă rudele şi prietenii. Statura lui de om zdravăn parcă se înălţa şi mai mult şi sorbea cu nesaţ aerul curat şi liber al Braşovului.

Azi întâlnii, în Piaţa Sfatului, în învălmăşeala tineretului ce-şi făcea plimbarea obişnuită savurând din ochi peisajul lor atât de drag şi fredonând frânturi din ariile muzicii militare, o pereche de oameni în vârstă, la braţ.

Soţul, înalt, slab şi deşi de statură dreaptă şi violu în mişcări, vremurile l-au adus puţin de spate, iar în faţă are întipărită o epocă a frământărilor ultimilor doi ani şi jumătate. Soţia, aceeaşi făptură tipică de sălişteancă frumoasă, pe care o cunoscui acum 25 ani, dar ninsă şi purtând în ochi melancolia desrădăcinatului. Sunt cei mai vechi comercianţi români, stabiliţi în acelaşi oraş acum exact 40 ani, adică în Ianuarie 1903.

O revedere duioasă, după aproape trei ani, cu nişte vecini buni, ce şi-au luat şi dus crucea sorţii de bună voie, te impresionează. Primele lor vorbe au fost ca şi ale directorului Băncii Româneşti: *Am sosit şi noi! Ce bine, ce luminos, ce înălţător e aici!*

Nostalgia mea s'a înălţat peste capetele lor şi prin pânza lacrimilor ne-am simţit *aici, acasă,* şi am depănat un fir de poveste, greu de redat, dar nespus de grăitor pentru cei ce-şi duc traiul la fel cu noi.

E unul din săliştenii, urmăriţi cu atâta dragoste de d-l *prof. I. Haşeganu* în *„Mărginenii“* săi, care a dus, stabilit şi înălţat cinstea şi vrednicia neamului românesc şi a impus-o ca neguţător pe piaţa celui mai intolerant oraş din vatra de sus a Mureşului.

La un început de an nou, doi fraţi sălişteni, *Nicolae şi Ion O......,* sosesc în straiul lor curat şi pitoresc şi-şi aşează mica lor şatră pe piaţa Tg.-Mureşului. Caş, urdă, unt, slănină şi alte articole de consum, mai curate şi mai gustoase ca la ei nu se găseau. Pe cumpărători îi jena doar portul şi ţinuta mândră dar cuviincioasă a noilor comercianţi. Dar ce primejdie puteau reprezenta ei într'o „capitală“? De dragul bunătăţilor pentru gură, multe se iartă. Le aruncau priviri piezişe, mai câte un epitet de dispreţ olimpic căzut dela înălţimea superiorităţii rasei dominante, dar rămânea adevărul, că brânză şi slănină bună *numai aceşti mocani* ştiu să facă şi pună în comerţ. Aveau apoi şi cele mai ieftine preţuri!

Când s'au stabilit şi şi-au închiriat localuri pe piaţă, li s'a lipit peste noapte un afiş mare pe magazie: *Nu cumpăraţi dela aceşti străini, căci sufăr de boli molipsitoare!* Marfa bună şi onestitatea lor au învins însă.

Anii s'au scurs şi la începutul războiului trecut ambii fraţi erau aşezaţi în inima comercială a oraşului, *în case proprii. Nicolaie,* cel ce a sosit astăzi, avea casă cu etaj, de mare valoare, cumpărată din economiile lui cinstite.

Şi au stăpânit cu bine piaţa, iar în cei 22 ani de vieaţă românească şi-au înmulţit talantul. Au crescut şi dat neamului copii sănătoşi şi vrednici, care, în Sept. 1940 au sburat din casele părinteşti.

Şi acum, iată-i sosiţi şi ei! Incă din anul de pomină şi-au pierdut brevetele şi dreptul la negoţ. Au trăit din economii şi au plătit toate restanţele imaginabile către fisc şi oraş, iar când ultimul nod al batistei a fost desfăcut, au venit să-şi caute un *rost nou,* la vârsta de peste 60 ani, *acasă, în ţara mamă!*

Scumpi fraţi, fiţi bineveniţi! Incepeţi cu vechea vrednicie şi sunt sigur că veţi birui chiar şi în aceste vremuri.

Oraşul Braşov şi Camera de Comerţ să poarte grijă ca aceşti oameni să-şi găsească local vrednic de puterile lor.

Poate sunt şi aici restanţe ce apasă atâtea firme străine?! Dacă nu sunt, şi dacă la noi e mai multă omenie decât să se inventeze, să nu uite cei în drept, că aceşti oameni merită o soartă aleasă pe piaţa Braşovului comercial.

---

# Din lumea largă

### Cântare fără laringe - vorbire fără limbă

Fiecare om poate să cânte, mai mult sau mai puţin plăcut. Există o deosebire între voce şi limbă. Vorbirea se formează prin organele care servesc articulării, de pildă limba şi buzele; vocea vine din laringe — nasul, gura şi gâtlejul servind amplificării. Deci, în mod normal, nu se poate cânta fără laringe şi nu se poate vorbi fără limbă. Există oameni care n'au laringe, din accidente sau după operaţie de cancer, tuberculoză, etc. S'au făcut experienţe cu laringe artificiale, dar în Germania s'a trecut acum la redarea vocii prin exerciţii fonetice, datorită muşchiulaturii gâtlejului. Prin noul izvor al vocii, curentul de aer din esofag, ajutat fiind şi de stomac, se produc sunete. Deci este o limbă a stomacului. Pacientul de asemenea poate lua aer până la începutul esofagului; se formează astfel o nouă glotă, care este necesară şi glasului normal. De asemenea oamenii fără limbă, organul principal al articulaţiei, pot vorbi. S'au încercat proteze de limbă, prima fiind creată de medicul francez Parè în anul 1861. In Germania s'a trecut şi aci la redarea vorbirii prin exerciţii fonetice. Consoanele p, b, m şi f, se articulează datorită buzelor, vocalele a, o şi u de asemenea. Celelalte sunete trebue învăţate din nou. De sigur că se cere pacientului totdeauna o energie şi persistenţă extraordinară.

### Ce înseamnă „Yankeu“

Americanul din Statele Unite este poreclit yankeu. De unde vine acest cuvânt? In anul 1613 New Yorkul a fost fondat de către colonizatori olandezi sub numele de New Amsterdam, fiind cucerit în 1664 de Englezi. Locuitorii olandezi din New Amsterdam erau consideraţi ca o ediţie mai tânără a compatrioţilor din Europa. „Yan“ este identic cu Ioan, iar „kee“ este o lărgire englezească a silabei olandeze ke, cel mic, deci „yankee“ este Ioan cel, mic, Ionică.

*

Populaţia globului a crescut de la 775 milioane oameni în anul 1800, la 1.564 milioane în 1900 şi a atins 2 miliarde în 1935.

---

# Acţiunea de românizare a meseriilor

Au fost timpuri, şi acestea nu prea depărtate de azi, când munca manuală era socotită desonorantă şi când oameni de cea mai umilă condiţie socială făceau toate sacrificiile imaginabile pentru a-şi înscrie odraslele la licee sau gimnazii, chiar atunci când copiii nu aveau niciun fel de tragere de inimă pentru carte. Pe atunci şcolile de învăţământ teoretic răsăreau ca ciupercile după ploaie şi cu toate acestea nu mai puteau înscrie pletora de elevi ce bătea la porţile lor şi trebuia să înfiinţeze clase divizionare. Pletora de elevi a dus la pletora de studenţi şi mai apoi la pletora de postulanţi pentru funcţiuni publice. Şi pentrucă Statul se găsea în imposibilitatea practică de a oferi plasament la miile de titraţi ieşiţi de pe băncile Universităţilor, s'a produs un fenomen necunoscut la noi: şomajul intelectual.

O mentalitate nenorocită şi o politică şcolară greşită, care se baza pe un principiu bun — acela al culturalizării maselor,— dar greşit interpretat şi mai greşit aplicat, ameninţa să strice echilibrul social al Statului. Aşa stând lucrurile, era firesc ca străinii să fi acaparat anumite ramuri de activitate, pe care ai noştri le ocoleau socotindu-le ca nedemne.

In câmpul muncii, bunăoară, sunt ramuri de activitate unde găseşti un număr prea mic de Români. In meseriile curate şi de precizie, cum este bunăoară ceasornicăria, numărul Românilor nu depăşea procentul de 15%. Şi în alte ramuri de activitate meşteşugărească, de pildă în croitorie, tinichigerie, legătorie, etc., adică în ramurile cele mai rentabile, situaţia procentuală a Românilor era tot atât de redusă.

Urmând un plan metodic de românizare a meseriilor, Ministerul Muncii a oferit noi condiţiuni de formare şi de specializare a tineretului înclinat să îmbrăţişeze vreo meserie. In acest scop a înfiinţat noi cămine, unde tineretul dela sate, lipsit de mijloace băneşti, poate să înveţe o meserie la adăpost de orice grijă materială. Iar pentru completarea cunoştinţelor teoretice a înfiinţat numeroase cursuri de pregătire profesională, cu un corp didactic selecţionat. Constatând lipsa elementelor naţionale în ramura dentistică şi radiologică, Ministerul Muncii, de acord cu Casa Naţională de Asigurări Sociale, a decis înfiinţarea unei şcoli pentru formarea tehnicienilor radiologi.

Durata primei şcoli va fi de doi ani, iară a celei de a doua de un an. Elevii vor lua masa gratuit la una din cantinele sau căminul de ucenici al Ministerului Muncii. Nu se va plăti nicio taxă. In acest scop Ministerul a înfiinţat şi un cămin pentru ucenicii ceasornicari în Capitală.

Continuând pe aceeaşi linie şi creind condiţiuni cât mai bune de învăţătură şi de traiu tineretului venit dela sate, acesta se va îndrepta în rânduri tot mai dese spre meserii, care nu vor mai fi — spre binele economiei naţionale — apanajul străinilor.

**Ion Muche**

---

### Adunarea medicilor din Ardeal

Una din inovaţiile norocoase pe care le-a introdus actualul ministru al sănătăţii, d-l Dr. P. Tomescu, sunt adunările medicilor pe regiuni. In aceste adunări se pun şi discută probleme de interes sanitar şi naţional. Adunarea medicilor din Ardeal s'a ţinut în zilele de 10 şi 11 Aprilie la Sibiu. Distinşii profesori: Dr. Haţiegan, Dr. Iacobovici, Dr. Niţescu, Dr. Popovici, Dr. Tudoran, Dr. Benetate, Dr. Stoichiţa, au pus în faţa unui mare număr de medici din Ardeal diferite probleme ştiinţifice şi de interes general medical şi naţional. E bine să se repete cât mai dese aceste adunări. Ele sunt de folos medicilor şi vor putea aduce foloase şi neamului.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

# De pretutindeni

### „Nu vreau mai mult!"

In faţa unui ofiţer german din sectorul sudic al frontului din răsărit, stă la interogator un tânăr ofiţer sovietic. După ce a răspuns la o serie de întrebări, bolşevicul spune: „Aş vrea să fac o întrebare: pot intra în armata germană?" Ofiţerul german, care după vârsta, înfăţişarea şi vorba prizonierului credea că se găseşte în faţa tipului noului om sovietic, răspunde că nu se poate fiindcă armata germană are numai ofiţeri germani. Apoi adaugă: „Nu înţeleg cum puteţi voi să schimbaţi aşa deodată drapelul. Căci în definitiv este ţara voastră aceea pentru care luptaţi".

Ofiţerul sovietic răspunde: „Eu nu ştiu prea multe de Germania şi n'am văzut-o niciodată. Nu ştiu nici ce planuri are Hitler cu răsăritul. Dar vreau totuşi să fiu primit în armata germană, fiindcă dacă nu ştiu pentru ce lupt, ştiu cel puţin contra cui lupt. Şi nu vreau mai mult!"

### Maşini care „plantează" stâlpi de telegraf

Până acum se obişnuia ca la lucrările de instalare a stâlpilor telegrafici să fie întrebuinţată numai mâna de lucru, ceea ce era însă destul de costisitor, pe de altă parte cerând şi mult timp. Pentru a se remedia această stare de lucruri, uzinele electrice din ţinuturile Mark (Germania) au introdus o nouă metodă de lucru. Astfel, săpatul gropilor în care sunt implântaţi stâlpii, precum şi aşezarea lor durează acum, pentru un număr de 12 stâlpi, numai 36 de ore, faţă de cele 120 câte erau necesare înainte. Instalaţiile pentru săpat şi cele pentru aşezarea stâlpilor, necesită doar trei oameni, care, în doar 15 minute, termină de săpat groapa necesară, apoi în alte 3 minute stâlpul este aşezat cu ajutorul unei macarale, fără a fi necesar niciun efort fizic şi înafara oricărei primejdii.

### De toate...

Cel mai lung gard din lume este unul de sârmă ghimpată din Australia de Vest, lung de 1700 kilometri, dus de la coasta de Nord a continentului până departe în Sud, pentru a opri trecerea turmelor.

*

Numele Spaniei vine de la cuvântul „Spapan", care însemnează „ţara iepurilor".

*

Din 1819 până în 1926 au emigrat în America de Nord 36 milioane de europeni.

*

Liniile ferate ale societăţilor mexicane „Monterey" şi „Golf" au şinele aşezate pe traverse din lemnul nobil mahagoni, iar podurile sunt făcute din marmoră albă.

*

In limba malaieză se scrie cu caractere arabe.

**Romîncă**

se caută de industrie alimentară pentru reclamă în Braşov.

Ofertele cu fotografie se vor trimite la redacţia ziarului sub „Practic".

**De vânzare** o casă în comuna Satulung pe strada Principală, compusă din patru camere şi bucătărie, pivniţă şi grădină cu pomi fructiferi, apă în curte şi instalaţie electrică.

Informaţii la biroul Tipografiei „Astra", Str. Lungă No. 1.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

# Incasări prin C. E. C.

## Un serviciu modern de centralizare a încasărilor pentru Stat şi particulari

Ideea unui sistem de centralizare a încasărilor de orice fel, nu este nouă, fiindcă ea s'a desvoltat simţitor încă din epoca întâielor închegări ale institutelor de credit. Ceea ce apare, însă, esenţial în această privinţă este momentul când un atare sistem a devenit *popular*, adică, atunci când, prin simplitatea şi prin funcţiunea sa, a ajuns un mijloc accesibil maselor largi ale poporului, interesând deopotrivă toate categoriile sociale.

Se poate considera ca un eveniment istoric de cea mai mare însemnătate, momentul când, Georg Coch, acum 60 ani, a inventat cecul poştal. Din acel moment s'a câştigat în mod definitiv instrumentul cel mai lesnicios pentrn efectuarea încasărilor şi plăţilor de orice fel.

In ţara noastră, Casa Naţională de Economii şi Cecuri Poştale a desvoltat, în mod deosebit, un serviciu special, care se întemeiază exclusiv pe funcţiunea contului de cec, şi care îşi accentuiază tot mai mult caracterul său popular, prin varietatea operaţiunilor.

De aceea, serviciile oferite de C. E.C. nu se adresează numai cercurilor comerciale, industriale şi financiare, aşa cum s'ar crede în general, ci tuturor categoriilor profesionale, care în activitatea lor zilnică, mânuesc bani, sub forma încasărilor şi plăţilor de orice fel.

Ceea ce interesează pe toată lumea, în acelaşi mod, este faptul că C. E.C.-ul, prin mijlocirea celor 1600 oficii poştale de pe întreg cuprinsul ţării, are posibilitatea de a primi, pentru oricine şia deschis un cont de cecuri, pentru orice sumă de bani.

Aceste sume, sunt ţinute la dispoziţia titularilor, fiind avizaţi despre orice intrare, prin extrase de cont.

Sumele din contul de cec sunt purtătoare de dobândă.

Astfel, *liberii profesionişti* ca: medicii inginerii, arhitecţii, avocaţii, pot trimite clienţilor lor buletine de vărsământ C.E.C. oridecâte ori au de primit onorarii, chirii, rate diferite, taxe de expertize, etc., etc. Cei ce le datoresc aceste sume, depun banii la oficiul poştal cel mai apropiat, fiindu-le deopotrivă de comod, intrucât operaţiunea este extrem de simplă.

In acelaşi fel procedează şi *întreprinderile economice* adică industriaşii, comercianţii, casele de comision, cooperativele, etc., pentru încasarea facturilor, a poliţelor, a ramburselor C.F.R. şi P.T.T. şi a oricăror alte sume ce le datoresc clienţilor lor.

Tot pe atât de lesnicioasă şi de utilă este această centralizare a încasărilor pentru administraţia *ziarelor şi a revistelor*, atât în ceea ce priveşte abonamentele, cât şi în privinţa încasărilor dela depozitari.

Societăţile culturale, sportive, de binefacere şi de orice fel, îşi pot încasa cotizaţiile membrilor, donaţiunile sau subvenţiunile, tot prin mijlocul buletinelor de vărsământ.

Proprietarii de case găsesc, în acest instrument, o modalitate lesnicioasă de încasare a chiriilor.

Această enumerare nu este însă limitativă, fiindcă *oricine* poate face uz de acest serviciu, atunci când încasările sale au un oarecare caracter de periodicitate.

Avantagiile sistemului de centralizare a încasărilor trebuesc considerate atât prin tehnica simplă şi uşoară, cu care se efectuează operaţiunile, cât mai ales prin aspectul psihologic, pe care îl înfăţişează mecanismul încasărilor prin trimiterea buletinelor de vărsământ. Intr'adevăr, faptul că clientul primeşte un formular gata completat, pe care nu are decât să-l prezinte oficiului cel mai apropiat, operează o oarecare presiune psihologică asupra sa, întreţinându-i spiritul de responsabilitate şi de îndeplinire la timp a datoriei.

Utilizarea serviciului de încasare prin C.E.C. a intrat în mod deosebit în însăşi activitatea *Statului*. Azi, impozitele de orice fel, taxele vamale, taxele C.F.R., etc., se încasează în modul cel mai uşor tot prin acelaşi sistem.

Economia de timp, exactitatea unui serviciu de contabilitate perfectă, posibilitatea de a dispune asupra sumelor din contul de cec, iată pe scurt, avantagiile pe care le oferă pentru toată lumea sistemul încasărilor prin C.E.C.

C.E.C.-ul devine, astfel, contabilul şi casierul oricărui particular sau oricărei întreprinderi publice şi private, scutindu-i de grija centralizării încasărilor şi a administrării banilor, în clipele grele ce le trăim.

# Informaţiuni

### La Castrul roman dela Râşnov

săpat încă acum patru ani de către prof. Mihail Macrea şi sub directa conducere a d-lui prof. univ. C-tin Daicoviciu, pentru Muzeul „Astrei" Brasov care a pus şi fondurile la dispoziţie, a fost descoperită zilele trecute o inscripţie romană, singura de altfel aflată în cursul acestor săpături.

Studiul asupra acestui castru va fi făcut de d-l prof. Mihail Macrea.

*

### „Astra" Vlădeni

este anunţată că seminţele cerute (in şi cânepă) pentru şcoala ţărănească vor fi procurate în timpul cel mai scurt şi va fi încunoştinţată tot pe această cale când pot fi ridicate dela sediul „Astrei" Braşov.

*

### Sfinţirea drapelului refugiaţilor din Valea Jiului

Pentru a ţinea cât mai strânse legăturile cu toţi refugiaţii de pe teritoriul unui judeţ, Centrele judeţene ale Refugiaţilor au pornit frumoasa acţiune de a-şi confecţiona şi sfinţi drapele, pe regiuni. După impresionantele serbări dela Cernăuţi, ţinute zilele trecute, la 1 Maiu a. c. se va sfinţi drapelul refugiaţilor din *Valea Jiului*.

La serbări vor participa membrii Comitetului Central din Bucureşti, delegaţii organizaţiilor judeţene şi refugiaţii din împrejurimi.

Serbarea va avea loc înainte de masă, în Casa Culturală.

Se va oficia şi un parastas pentru eroii căzuţi pe frontul din răsărit. După masă, asociaţiile corale vor da un concert în Palatul Cultural.

*

### Conferinţele Extensiunii Academice

**Profesorul C. Gini**, decanul Facultăţii economice a Universităţii din Roma conferenţiază la Braşov.

Invitat de Academia de Inalte Studii Comerciale şi Industriale din Braşov, d-l Prof. C. Gini dela Universitatea din Roma va ţine în oraşul nostru două conferinţe la 14 şi 15 Aprilie.

Profesorul C. Gini, organizatorul statisticii Ligii Naţiunilor şi autorul mai multor opere capitale de economie politică, statistică şi demografie, va vorbi despre:

1. *„Criza burgheziei şi politica populaţiei"* şi
2. *„Autarhia şi complexitătile economice internaţionale"*.

Personalitatea reputatului economist şi statistician italian va atrage, de sigur, multă lume la conferinţele d-sale dela Braşov despre care se vor publica ulterior amănunte.

*

### Modificări în legea Timbrului

Se aduce la cunoştinţa tuturor intreprinderilor comerciale şi industriale că pe lângă alte modificări aduse Legii Timbrului, pe data de 1 Aprilie 1943, taxele de timbru fix, prevăzute la art. 4—12 inclusiv, s'au dublat, cu excepţia celor prevăzute la art. 4 paragrafele 15, 16, 17, al. 1 paragr. 21, 31, 35, 49, 50, 51 şi 52 şi paragr. 1 al. 1 şi 4 dela art. 5.

Pentru orice alte instrucţiuni suplimentare, publicul contribuabil este rugat a se interesa la Administraţia Financiară, telefon 3524.

Actelor timbrate altfel este decât prevăzut de noua lege, modificată dela 1 Aprilie 1943, li se va aplica diferenţa de timbru.

de **Mardare Mateescu**

# Evenimente politice

### Intâlnirea dintre Fuehrer şi Duce

In fruntea evenimentelor politice din ultimele zile, stă întâlnirea dintre Fuehrer şi Duce, considerată de cercurile politice din Berlin drept cel mai important eveniment politic întâmplat în cursul anului de faţă, în tabăra Axei. Au participat numeroase personalităţi conducătoare din ambele ţări. Chiar faptul singur că discuţiunile dintre Fuehrer şi Duce au durat patru zile, lucrându-se în fiecare zi câte şase ore şi chiar mai mult, arată importanţa extraordinară a acestei întâlniri. Acelaşi fapt denotă şi cât de precis şi de amănunţit au fost examinate problemele.

Rezultatul întrevederilor scoate în evidenţă scopul final al luptei care se duce de forţele Axei: asigurarea Europei împotriva tuturor primejdiilor, atât dinspre răsărit, cât şi dinspre apus.

O însemnătate deosebită capătă în împrejurările de faţă declaraţia că spaţiul african continuă să revină de drept continentului european şi că forţele Axei vor face totul pentru a înlătura şi în ceea ce priveşte Africa de Nord infiltraţia străină.

Trebue menţionată şi declaraţia hotărîtă, că prin concentrarea tuturor forţelor, puterile Axei înţeleg să ducă războiul până la capăt.

*

Intenţiunea de debarcare britanică pe continent găseşte Axa pregătită. Unde se va încerca debarcarea, nu se ştie, dar dacă s'ar ţine seamă de unele declaraţii făcute chiar de către Roosevelt, ea s'ar produce în mai multe puncte, dela Narwik şi până pe coastele Mării Egee.

### Atitudinea Bulgariei

In Bulgaria, una din ţările vizate de aceste prezumţiuni, a început o campanie de clarificare a opiniei publice, prilej spre a se arăta că Bulgaria nu poate şi nu vrea să stea izolată în cazul unei debarcări anglo-saxone pe continent, deoarece pentru ea se pune în acel moment problema de a fi sau a nu mai fi. Campania a fost deschisă printr'un discurs al ministrului comunicaţiilor, la care au participat şi numeroşi alţi miniştri. Ea se produce imediat după reîntoarcerea Regelui Boris din vizita pe care a făcut-o Fuehrerului la cartierul său.

Faţă de atmosfera creată de anglo-saxoni, care îndată după debarcarea lor în Africa de Nord pretindeau că părerile statelor europene care nu sunt în războiu n'ar fi prea favorabile Axei şi că o debarcare ar fi aşteptată cu satisfacţie, răspunsul noului guvern bulgar este o dovadă contrară.

### Vizita d-lui Eden în Statele Unite

D-l *Eden* a făcut un raport, cam tardiv, asupra vizitei sale în Statele Unite. Intre altele d-sa a explicat pentru ce au rămas Americanii în legătură cu guvernul francez dela Vichy — şi anume, pentru a-şi menţine agenţii din Africa de Nord, care au uşurat debarcarea anglo-saxonă; iar în legătură cu politica faţă de Spania, Portugalia, Turcia şi celelalte ţări neutre din Europa, d-sa a arătat că a căzut de acord cu d-l Roosevelt asupra tuturor problemelor care le privesc. D-l Eden a insistat asupra căldurii cu care a fost primit în America, dar a vorbit foarte puţin şi în treacăt despre Uniunea Sovietelor.

Fiind aşteptată vizita d-lui Sumner Welles în Anglia, precum şi a altor personalităţi politice americane, este de presupus că toate convorbirile începute în Statele Unite vor continua la Londra. Ele vor constitui preliminariile la întâlnirea dintre d-nii Roosevelt, Churchill şi Stalin, eveniment care se presupune că e în curs de pregătire.

### Bolivia în războiu

Se înregistrează declaraţia de războiu a Boliviei, făcută puterilor Axei. Militariceşte, declaraţia nu schimbă situaţia cu nimic. Dar politiceşte, prin această măsură, singurul stat neutru în America de Sud rămâne Argentina, care a rezistat tuturor presiunilor Washingtonului. Argentina evită să intre într'un războiu care n'o interesează; se pare că intenţionează să aibă în America rolul european al Elveţiei.

# Situaţia pe fronturi

### Luptele din Tunisia

Indată după străpungerea liniei Mareth, generalul englez Montgomery a intenţionat să nu dea răgaz Mareşalului Rommel de a-şi organiza o nouă linie de rezistenţă. Planul englez a fost dejucat de forţele germano-italiene, care au rezistat acolo unde Englezii se aşteptau mai puţin.

Aliaţii anglo-saxoni ar dori să formeze două cordoane de-a curmezişul Tunisiei, spre a opri astfel retragerea germano-italiană. In acest scop, armata 1-a britanică, şi-a înteţit mult activitatea, dar a fost hărţuită încontinuu de trupele germane, care acoperă astfel retragerea dela Sud.

Forţele Mareşalului Rommel, oprite pe râul Wadi, au reuşit să formeze una din cele mai puternice linii de rezistenţă pe care Englezii le-au întâlnit dela El Allamein şi până aici. Fuseseră executate chiar lucrări în beton. Un foc puternic de artilerie a întâmpinat divizia neozeelandeză care a încercat să atace poziţiile, ceea ce i-a făcut pe Englezi să treacă la o nouă regrupare şi la aducerea întregei artilerii pe poziţiile apropiate. Mareşalul Rommel, profitând de acest răgaz, a putut să-şi retragă mai spre Nord grosul forţelor, desprinzându-le astfel de inamic, şi evitând încercuirea dorită de britanici

Un nou atac britanic, deschis de artilerie prin 500 guri de foc şi cu folosirea infanteriei care în unele locuri ataca la baionetă, urmat apoi în cursul dimineţii de un atac al tancurilor, a fost întâmpinat de artileria germană şi mitraliere cu o perdea de foc. Totuşi linia a cedat, creindu-se o spărtură de 18 km. Inaintarea Englezilor a continuat în ziua următoare. In felul acesta flancul drept al armatei americane a făcut legătura cu flancul stâng al celei britanice. Trupele italo-germane s'au retras spre Nord, pe alte poziţii, dar ariergărzile lor dau lupte continue provocând inamicului pierderi din cele mai mari.

In acest timp, flancul stâng al Americanilor forţează trecerea spre Sussa, sperând să taie în felul acesta retragerea forţelor italo-germane care au luptat pe linia Mareth şi care se găsesc pe şoseaua care duce de-a-lungul mării între Maharer şi Sfax.

In Nordul Tunisului continuă duelul între trupele generalului englez Anderson şi ale generalului german von Arnim. Intenţia Englezilor, este aici de a captura localitatea Matteur, poziţie cheie în faţa Bizertei. Generalul von Arnim face tot posibilul pentru a întârzia planurile inamicului, deoarece ele ar avea repercursiuni chiar asupra retragerii trupelor germane şi italiene din Sud.

Sporirea superiorităţii navale a Englezilor în Marea Mediterană îngreuiază într'o oarecare măsură aprovizionarea forţelor italo-germane din Tunisia. Pentru acest motiv este folosită tot mai intens aviaţia de transport, care asigură alimentele şi muniţiile necesare.

### Frontul din răsărit

Pe frontul împotriva sovieticilor, operaţiunile păstrează încă o formă redusă, din cauza condiţiunilor atmosferice şi ale terenului.

Desgheţul continuă în Nord, iar în centru terenul este încă desfundat, pe când la Sud, deşi începuse să se usuce, prin căderea unor noi ploi drumurile au fost din nou desfundate. In asemenea condiţiuni este greu să se execute acţiuni mari.

Oarecum mai violentă se relevă activitatea din Kuban, unde Ruşii atacă mereu cu disperare, pentru a-şi forma baze de rezistenţă în vederea operaţiilor viitoare pe care le prevăd din partea Germanilor. După cum s'a văzut la Novorossisk, Ruşii au trebuit să se retragă, suferind pierderi cât se poate de mari.

Totuşi, se menţionează, că de o parte şi de alta se fac preparative pentru viitoarele acţiuni. O preocupare centrală este aceea a transporturilor, care se fac în Rusia cu mare greutate.

In comentariile de presă se face observaţiunea că în viitoarele lupte de pe frontul din răsărit se vor produce multe surprize, cauzate de noile arme care vor fi folosite.

„GAZETA TRANSILVANIEI"

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacţia şi Administraţia
BRAŞOV
B-dul Regele Ferdinand No. 12
Tl. 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorităţi şi Societăţi Lei 800
Membrii „Astrei" din comunele jud. Braşov şi refugiaţii săteni din Ardealul de Nord Lei 200

Tipografia „ASTRA" Braşov, Str. Lungă Nr. 1.